

Aan: de wethouders onderwijs en financiën van de gemeente Gouda
Betreft: verbouwing/nieuwbouw schoolgebouw Het Lyceum,
Heemskerkstraat
Datum: december 2019

Geachte heren wethouders, beste Thierry en Michiel,

Op 30 oktober j.l. hebben wij overleg gevoerd over de verbouw/nieuwbouw van het schoolgebouw van Het Lyceum (Heemskerkstraat), een van de drie schoolgebouwen van De Goudse Waarden. In dit overleg hebben wij verteld dat wij vanuit onze scholengroep een lichte voorkeur hebben voor verbouw boven nieuwbouw.

Sindsdien hebben er verschillende gesprekken plaatsgevonden. Op basis van alle nieuwe informatie is ons standpunt gewijzigd en zijn wij inmiddels overtuigd voorstander geworden van verbouw boven nieuwbouw. In deze brief willen wij de redenen voor onze sterke voorkeur voor renovatie van het huidige pand graag toelichten. Ook zullen wij –op verzoek van de gemeente- uitleggen waarom het gerenoveerde gebouw in onze beleving de komende decennia geschikt is voor goed onderwijs.

Onze voorkeur voor renovatie boven nieuwbouw is gebaseerd op de volgende redenen:

1. Wij willen voor Het Lyceum een schoolgebouw realiseren dat 'toekomstproof' is. Oftewel: een gebouw dat toekomstige generaties ook kunnen gebruiken bij een verandering van onderwijsconcept, van leerlingenaantal of bij eventuele nieuwe combinaties van opleidingen. De reeds gemaakte plannen voor de verbouw voldoen hieraan; door de flexibiliteit van de ruimte-indeling en doordat het verbouwde gebouw ruim is aan gebruiksoppervlak. Verder in deze brief lichten we dit uitgebreider toe.

2. Ook vanuit het oogpunt van kostenbeheersing is het ons inziens verstandiger om te kiezen voor verbouw i.p.v. nieuwbouw. Het verschil in kosten is evident.
3. In alle berekeningen en tijdsplanningen is er tot nu toe steeds van uitgegaan dat nieuwbouw op het oppervlak van het bestaande bouwvlak plaats zou kunnen vinden. De architect heeft inmiddels berekend dat dit technisch niet mogelijk is, omdat een nieuw gebouw binnen het vigerende bestemmingsplan slechts twee bouwlagen hoog kan zijn. Nieuwbouw betekent daardoor onvermijdelijk een wijziging van het bestemmingsplan en de daaraan verbonden inspraakprocedures. Dit brengt zowel extra vertraging als grote risico's met zich mee.
4. Onze tijdelijke huisvesting is voor ons tot uiterlijk zomer 2023 beschikbaar. Na deze datum is het gebouw niet meer van het Rijksvastgoedbedrijf. De renovatie kan voor zomer 2023 gereed zijn, een nieuw te bouwen gebouw niet. Nieuwbouw betekent daardoor een extra tijdelijke huisvesting, een extra gebouw ombouwen voor voortgezet onderwijs en veel extra kosten.
5. Redenen 3 en 4 hebben ook te maken met de tijdsduur van renovatie, dan wel nieuwbouw. Voor ons is dit tijdsaspect van cruciaal belang. Zoals bekend, duurt het traject om tot daadwerkelijke verbouw/nieuwbouw te komen, inmiddels erg lang. In deze jaren hebben Goudse leerlingen les moeten krijgen in ruimtes die allang afgeschreven zijn. Dat is niet alleen zichtbaar, maar ook merkbaar in de dagelijkse beleving van de school. Daarnaast heeft dit lange tijdtraject ons geen goede naam bezorgd. Niet alleen was ons gebouw geen aantrekkelijk uithangbord, ouders waren ook teleurgesteld dat de beloofde verbouwing maar niet startte en haakten jaar na jaar af bij de gedachte dat hun kind een verbouwing met de daaraan gepaarde verhuizingen moest gaan meemaken. De geraamde verbouwing zal veel sneller plaatsvinden dan een eventuele nieuwbouw. Gezien de inmiddels ontstane urgentie is dit van niet te onderschatten belang!

6. Ook speelt het aspect van duurzaamheid voor ons mee in onze keuze. We kiezen voor een gebouw dat BENG, dan wel ENG is. Dat is een mooie en verantwoorde keuze, omdat de gemeente Gouda en De Goudse Waarden hiermee duidelijk een statement maken over ons standpunt inzake duurzaamheid. Het energieverval tussen BENG en ENG is slechts klein, terwijl het verschil in milieubelasting tussen renovatie en verbouw wel heel groot is. Denk hierbij aan het afbreken van een extra gewapende betonconstructie (zonder hergebruik), afbreken van de kelder, afvoer en stort van beton, extra heien enz. De keuze voor renovatie is daarom een duurzamere keuze dan de keuze voor nieuwbouw.

Vanwege dit kostenaspect, de flexibiliteit voor de toekomst, de tijdsdruk, duurzaamheid en de risico's rond nieuwbouw, heeft verbouw onze nadrukkelijke voorkeur.

Tenslotte realiseren de geplande renovaties van het gebouw aan de Heemskerkstraat een *toekomstproof* gebouw.

Onderwijs is in ontwikkeling en deze ontwikkeling zal de komende jaren versneld plaatsvinden. De traditioneel dominante vorm van onderwijs, waarin leerlingen luisteren naar uitleg en het geleerde vervolgens onder begeleiding oefenen, zal plaats maken voor nieuwere vormen van onderwijs. Hoe deze de komende jaren er precies zullen uitzien, is uiteraard niet met zekerheid te zeggen. Wel zien we nu al ontwikkelingen plaatsvinden, die informatie geven over de richting die ons onderwijs op zal gaan:

- De grens tussen onderwijs en de wereld eromheen wordt diffuser:
Leerlingen zullen niet meer uitsluitend binnen een schoolgebouw leren, maar ook vaak daarbuiten zijn (stages, praktijk, onderzoek, uitwisselingen enzovoort). Evenzeer zal de buitenwereld de school binnengehaald worden. Denk hierbij aan scholing voor andere Gouwenaren (dan VO-leerlingen), aan bedrijven die samen met leerlingen initiatieven opzetten. Scholen zullen in deze opzet ook een 'buurthuisfunctie' krijgen waarin medische of maatschappelijke diensten spreekuur houden, waarin voorlichtings- of inspraakbijeenkomsten worden georganiseerd, waarin diverse groepen (religieus, spiritueel, sport, spel, literatuur, dans, enz.)

live samenkomen en elkaar ontmoeten. Daarnaast zullen studenten vaker tot leraar geschoold worden binnen de onderwijsinstellingen zelf.

Dit betekent dat een schoolgebouw meer gebruikers zal kennen dan uitsluitend een vaste groep leerlingen.

- De grenzen tussen onderwijsgroepen vervagen. De huidige grenzen tussen PO, VO, MBO en HO zijn inmiddels al minder scherp dan ze oorspronkelijk waren: In 10-14-onderwijs volgen zowel PO- als VO-leerlingen onderwijs, VO-leerlingen volgen inmiddels vakken op de universiteit, onze PRO-afdeling biedt een MBO-entree-opleiding aan en havo-leerlingen mogen vakken op vwo-niveau afsluiten. Het is te verwachten dat leerlingen eigen trajecten door een diffuser systeem van opleidingen zullen volgen.
- Onderwijstijden vervagen. Er wordt momenteel in Nederland volop geëxperimenteerd met flexibele schoolvakanties. Daarnaast bieden verschillende scholen inmiddels een 'doorlopend programma' aan waarin leerlingen (maar ook buurtbewoners) gebruik maken van voorschoolse opvang, naschoolse huiswerkbegeleiding, naschoolse sport of andere activiteiten en zelfs diverse avondprogramma's. De tendens is dat dit de komende jaren sterk zal toenemen, waardoor op een school niet alleen meer eigen leerlingen zullen rondlopen.
- Onderwijsvormen worden veel diverser. Inmiddels weten we dat het traditionele onderwijs niet alleen steeds minder aanslaat bij jongeren, maar ook minder effectief is dan nieuwere vormen waarin cognitieve inspanning wordt gecombineerd of afgewisseld met fysieke inspanning. Onderwijs is effectiever als het geleerde direct wordt toegepast of als de kennis juist uit de praktijk wordt geleerd. Onderwijs is succesvoller als het niet grotendeels eenrichtingsverkeer is van een docent richting leerlingen, maar als het ontstaat in verschillende vormen van interactie tussen mensen: digitaal, college, dialoog, beweging, theater, visualisatie, bouwen, discussie, debat, zelfstudie, onderzoek, werkgroepen, fab-labs enzovoort.

- Onderwijs wordt internationaler. Uitwisselingen zijn inmiddels gemeengoed geworden, evenals Skype-contact tussen leerlingen in verschillende landen. Citizen Science (waarin mensen uit de gehele wereld gezamenlijk onderzoek doen, bijvoorbeeld naar klimaatverandering in de verschillende landen) is sterk in opkomst in Nederland. Het Nederlandse onderwijs zal steeds meer onderwijsvormen en leerlingen uit andere landen overnemen.
- Onderwijs wordt digitaler. Digitalisering van onderwijs is allang niet meer beperkt tot het computerlokaal, maar vindt inmiddels op alle plekken binnen en buiten school plaats. Denk hierbij aan social media, kahoots & socratives, flipping-the-classroom, MOOCs, podcasts, digital coaching en dergelijke, maar ook aan de digitale platformen waarop leerlingen continu samenwerken met elkaar en met leraren.
- Onderwijs duurt een leven lang: Onderwijs gaat steeds minder over een vast curriculum of kennispakket dat leerlingen zich in een korte tijd eigen moeten maken en dat eenmalig wordt afgesloten met een examen. Er is een toename in taken voor het onderwijs op het gebied van opvoeding, taalondersteuning en burgerschap. Vanuit bedrijfsleven is er vraag naar het gezamenlijk ontwikkelen van specifieke cursussen voor medewerkers en leerlingen. Volwassenen komen vaker (terug) naar school voor nascholingscursussen die de school aanbiedt.

Bovenstaande ontwikkelingen maken duidelijk dat onderwijs bovenal steeds flexibeler zal worden. Dit betekent allereerst een andere rol voor leraren en voor de organisatie, maar zeker ook voor het gebouw. Er is veel ruimte nodig, zodat een school meer dan uitsluitend de eigen leerlingen kan bedienen, maar vooral ook diversiteit in soorten ruimtes en vooral in structuren die eenvoudig aangepast kunnen worden.

In de renovatie van het huidige gebouw aan de Heemskerkstraat is hierin voorzien. Enerzijds biedt het meer vierkante meters dan op dit moment direct nodig zijn. Hierdoor kunnen schommelingen in leerlingenaantallen opgevangen worden, maar kunnen ook andere groepen of andere voorzieningen zoals hierboven beschreven ruimte krijgen. Daarnaast is de structuur zodanig dat

tussenwanden eenvoudig verplaatst of weggehaald kunnen worden. Ook onderwijsvormen die meer ruimte behoeven (bijvoorbeeld theater, dans, fab-labs) kunnen zo ingevoerd worden. Met de voorgestelde renovatieplannen ziet scholengroep De Goudse Waarden daarom ook genoeg mogelijkheid om haar onderwijsverantwoordelijkheid binnen de gemeente Gouda de komende veertig jaar goed in te vullen.

Voor de nieuwbouwplannen ligt dit anders. Hierin wordt uitgegaan van een beduidend kleiner gebouw (met hogere bouwkosten). Voor de huidige leerlingpopulatie en het huidige onderwijs is dat toereikend. Mocht de leerlingpopulatie van Gouda en DGW weer stijgen en/of mochten de hierboven beschreven ontwikkelingen doorgang vinden, dan is dit nieuwe gebouw snel te klein. In dat opzicht vormt nieuwbouw i.p.v. renovatie in onze optiek een risico voor de toekomst.

De Goudse Waarden is de afgelopen decennia een belangrijke speler en partner geweest in het Goudse voortgezet onderwijs. Met onze huidige insteek, waarin we vooral veel verbinding en samenwerking zoeken met andere onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties en waarin we actief aan toekomstgerichte onderwijsontwikkeling werken, willen we deze rol ook de komende decennia blijven spelen. Een goed gerenoveerd schoolgebouw is daarom voor ons van essentieel belang.

Met vriendelijke groet,

Jan Evengroen, directeur beheer en organisatie, en
Peter van Dijk, voorzitter CvB van De Goudse Waarden.